

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za po godinu K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u kući K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12. — Uvise poštarSKI trošak. — Pojedini broji 10 para. — Plativo i u živo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 6 para peti redak ili po pogodbi. — Priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rokupisi se ne vraćaju.

✠

**BAN HRVATSKE
VOJSKOVODJA MUDRI
POBJEDITELJ
NESAVLADIVI NA RATIŠTU
PETAR ZRINJSKI
GODINE PEDESETE ŽIVOTA,
ŠURA NJEGOV PJESNIK JUNAK
VELIKAS
KRSTE FRANKOPAN
TRIDESETE ŽICA SVOGA
LJUBAV SLOBODE DOMOVINE
PLATIŠE GLAVOM
GOD. GOSP. 1671. 30. TRAVNJA
NA STRATIŠTU
U BEČKOM NOVOM-MJESTU.**

Hrvati spomenite se mučenika.
Slava im u vjeki!

Utvara se sprema.

Da se utvaraš spremaju to smo u zadnje doba dokazali, a i u ovom broju našega lista ima ih dokaza. Dosta je viditi samo kako glavno glasilo utvare ubraja u svoje redove ljude koji tamo podnošito ne spadaju.

Ali nije samo to, jer se zna da se iz Zadra počela sustavno širiti korupcija po pokrajinu a iz Duardonika se već tu korupciju i ako prikriveno opravdava. Iz Splita se pak lievo kriju utvare već nudi svakom gospodaru.

Zašto te priprave? Zašto te promjene kod tako radikalnih stranaka? Zašto njihovo zajedničko izstupanje proti stranci prava?

Na sve to čam nam odgovarati glasilo za interese gosp. Biankinja. Ono naime piše: „Pomri prvi kolovodje i začelnici narodnog preporoda u Dalmaciji, te čudnovatim igrom sudbine, narodni patrimonij dospje u ruke raspisnika, koji stali da prisvajaju ono, što je težkim trudom za narod stečeno, predpоставljajuć obćem dobru osobnu probiti i lične ambicije.

Iz ogrječenja i na uztek najvišijem okretu u narodnoj stranci podiglo se sve što u pokrajini hrvatski misli i osjeća, te pribjeglo pod zastavu stranke prava, a to osobito od onog dana, kad su i sliepici uvidjeli, da su novi kolovodje, eđa ugrade stanovitij stranci, stali da mimolaze i odgovajaju za zadnji čas pitanje sjedinjenja.

Što je više izmicalo, to izpod nogu novih

vođa, tim su se oni stali da više tiskaju uz vladine skute, tražeć da milošću vlade zamjene uzkraceno im povjerenje naroda, srčuć iz jedne pogriješke u drugu i izlažuć dostojanstvo naroda i stranke.

Nego pošto niti u tu cieni splitska klika (a i zadarska i dubrovačka) nije se mogla da na dugo obrdži, kako je od neko doba i naš narod ponešto pogledao, današnja narodna stranka, u očajnom trzanju za obstanak, spustila je staru troboju, da razvije crni barjak nemoralna, sistem postepenog demoralizovanja pobedio je. Kad bi se ta žalostna pojava dala izražiti kemično analizom, našlo bi se ta sujoj glavne sastojine nepoštene obćinske uprave, natrpavanje rodoljubnih džepova pičkim novcem, strah pred sudbenim iztragama, briga i strepnja za teško stečenim poslaničkim mandanima, borba za, bilo i bezaleniim, naslovima, čežnja za barunskim krunicam, ulagivanje sve-mogućoj radi povišenja subvencija i sijaset drugih podrobniših ambicija, želja i nada.

I eto kako je i zašto stara narodna stranka, koja je jednom vidjela u svojim redovima Pavlinoviće, Klaiće, Nodile, Monte i ostale narodne ugodnike, spala na današnji čopor političkih samouživaca; eto zašto na nečistu površinu našeg javnog života izbijaju danas ili rođjeni zločinci, ili moralne ništice. Mobilizovalo se je sve, što je kivna na hrvatsvto; sklapali se kompromisi sa talijanašima, „Srbima“, nezadovoljnicima i šarenjacima svake vrsti i dlake i rehabilitovalo se za zgradu sve, što od pol vieka skoro čekalo priliku, da se hrvatsvto osveti, što ih ovo o zid potisnulo.

Pak doživjemo da politički uskok i novinarski vjetrogonja od toliko vremena slobodno napada žučit pradžana pera na najbolje sinove ove zemlje, izvrgavajuć ih berlinijskoj isprionkog prosudjivanja i ocjenjivanja njihove vriednosti, značaja, rodoljublja i sposobnosti.

Suvišeno je i spomenuti da su kotne posljedice današnje političke ere u Dalmaciji. Dosele držasmo autonomiju naših obćina najčvršćim bedenom i jamstvom slobodnog i ustavnog razvika našeg političkog života. Za zastorom autonomije današnji politički prestizidatiferi, pod nadzorom stanovite viračarke, izvadjaju točke svomu programu lakše nego li na javnoj pozornici, ne da bi im za to nestalo odvažnosti, već što njihova loša igra nebi mogla da odoli kritici proscjenjskih svijetlija. Pojmiljivo je dakle da je najviše do obćinske autonomije današnjim političkim raspisnicim i vladi, koja ima da zahvali uprav autonomnom ustrojju naših obćina, ako utiče i vrši odlučni upliv u izborima i upravi istih, bez ikakove odgovornosti. Dokazano je po tom još jednom da i najsvjetlije institucije dadu se pakakošć ljudi pretvoriti u pogubno oružje i zamke.“

„Eto tako „Narodni List“ glasilo za interese gosp. Biankinja piše o svojoj stranci. Nego naravno to ono piše na 9. rujna g. 1899, kad je gosp. Biankini još računao, da mu je bolje prolaziti kao pravaš.“

Ono je i on valjda, mislio, da će stranka prava doći u većinu, ipak joj se, priključio, a možda je stupio u njezine redove da je raztepe... Na svaki način stranka prava je onih godina podlegla sili i nemoralu svojih protivnika, a g. Biankini i drugovi brže, bolje uskočiše u staru svoju stranku.

Otkad je ta urota bila izvršena, stranka prava je izvrgnuta svim mogućim progoneima. Nu uza sve to, ona je napredovala tako, da opet poslje toliko godina vidi proti sebi u družene sve stare protivnike.

Na čelu tih protivnika stranke prava, danas su, može se kazati, drugi ljudi nješto različiti od Bulata, Morigara i sljenih. Danas su to razni Biankini, Cingrije, Smoldake, Mihajevići. Nu sredstva su uvijek ista ona stara. I već se ta sredstva meću u radnju iz Zadra, Dubrovnik i Spljeta.

Već se navješta bezzakonje, sila, nemoral, a stranka prava samo gleda te nove čete i te nove saveze „slavne inteligencije“ dalmatinske. Priprava stranci prava ne treba da dočeka tu novu navalu, nego ona se samo čudi, što sve to „većina“ hoće da radi... baš kao i u doba ona... a ona doba nisu.

Utvara ima članova u svojim... organizacijam.

Glasilo za interese doniolo je neki dan da u Makarskoj spadaju u organizaciju „hrvatske stranke“ i mnogopoštovana gospoda o. Marko Ivandić i o. Vi. Staničić.

Kako i na koji način oni baš ne spadaju toj „stranci“ evo njihovih vlastitorničkih pisama:

Velecienjeni gosp. načelnice!

Od srca Vas zahvaljivam na iskrenomu čestitanju i plemenitim čuvstvima izkazanim mi u Vašem pismu prigodom moga imendana.

Istina, da ja nisam aktivno sudjelovao, a niti danas sudjelujem u pravaškoj stranci; ali da sam njoj svoje simpatije poklanjao, drago mi je, da mi to i Vi u svojem pismu priznate.

Neki noviji i najnoviji pojavi, koji se pomoljavaju kod Hrvatske stranke, kao što i kod njenog novinstva u velike me čudi; a moraju zabrinuti i svakoga dobroga hrvata katolika, pa mi nije milo, što me neko bez mog znanja i ovlaštenja u nju ubroji.

Pogotovo nije mi ugodno, što me se ubrojilo ovdje u ovome gradu, kad ja imajući pred očima njezin postupak napram pravasićima baš ovdje u Makarskoj, smatram da taj postupak nije ni ozbiljan ni lojalan.

Primito ponovno izraze moje zahvalnosti, s kojim bivam Vas
Fra. Marko Ivandić.

Makarska, 26. travnja 1910.
Pismo pak fra. Vladimira Staničića, upravljeno, također, načelniku Klariću glasi:

Velecienjeni gospodine!
Upozoren na jednu domaću vjest iz Makarske u br. 32 „Narodnoga Lista“, u kojoj se i mene bez ovlaštenja i mog znanja ubraja med pristake tako zovane hrvatske stranke u Makarskoj, čast mi je jednostavno izjaviti, da to ne odgovara istini, te da se nebi rado našao u društvu nekih ljudi, što se u toj vjestici spominju, kao pripadnici spomenute stranke u Makarskoj.

Su štovanjem uz pozdrav,
Makarska, na Markov dan 1910.
Fra. Vladimír Staničić.

Tako ta pisma. Treba li govoriti da prečastni Pavlinoviće, pravaš uvijek pa i sada, ne spada u redove utvare?

Tako bi mogli ići još napred, ali nećemo. Utvara sebi utvara, pa ostaje utvara.

Neduzno pisamec.

Kako gosp. Alačević u listu za interese piše o sebi svega i svašćta, a neće da se drži sadržaja, predmeta, da se ne bi zaboravilo o čem mu se treba baviti, donosimo ponovno sadržaj onog njegovog pisma u kom on poziva na skupšćinu utvare člana uprave demokratske stranke itd.

Evo ga:

Dragi gospodine...!

Na 4. travnja naša stranka obdržava u Spljetu svoja skupšćinu; pa se evo obraćam na Vas mog dobroga prijatelja, da biste Vi i još dvojica s tih strana na istu pristupili. Mo'im Vas nastoje svakako, jer mora da bude zastupano dobro i ovaj kotar, a kako njem odazi a čebiti velikog iz ciele Dalmacije.

Mi se moramo nači svi na okupu proti furtimašima, crncima i mahnitcima (ta iste su nam misli, isti ciljevi). Čujem da će i dubrovački disidenti opet stupit u stranku, tako da će se sve nači složno proti furtimašima i crncima. Opet vam preporučujem vruće, da ne izostanete Vi ili tko od tamo. Svakako nek bude zastupana u...!

Srdučno Vas pozdravlja Vas odani
Dr. F. Alačević.

P. S. Bio sam imenovan u kotarsko školsko vijeće. Ovo vam javljam, a da Vi ili tko drugi obratite se za bilo koju potrebu na mene, ja ću vam biti pri ruci.“

30. Travnja. *)

Bili smo jaki... Kad je barbar pljačkao
Tu krasnu zemlju, kad je trepet, sirava
Vladare silne s zulumu mu tresla,
Tad Hrvat pozvan, poput gordá lava
S' pradžomine svoje sašó amo,
U kočat ljuti s barbarom se šćepó,
I nakon zdvojnih, slavinih okršaja
Barbara nesta, — Hrvat ga razstepó.

Odahnuje se matora Evropa,
Umjeće, znanost Hrvat joj obrani,
A zemlja ova pod njegovom rukom
Procavila, kó bostan začarani,
Na njenój grudi ojačao junak,
Kraljevstvo svoje utvrdio slavno,
Poniklo plemo svje oko šifom
Na okraše svoje uviek spravno.

Bili smo jaki... Po toj zemlji našoj
Kroz olujne i strahovite viece
Krvav je Davor svoje kolo igra,
Prekó nje sile razlile se prike,
I Hun i Mongol i Frank i Turčin
I Mletčić silni došli do megdana,
Sukobíše se do dva svieta cigla,
Ali Hrvat osta — svoj sred svoga stana.

*) Iz „Svačića“

Oružje naših hrabrih pradžedova
Ostalo svietlo, pobieditó svedje,
I nije dušman sžioz nam doma,
Proširile se pače njeg've medje,
Sa tisíc kršnih našijeh bregova
Zavijorila trobojnica sveta,
Kó simbol spasa svega, što je liepo,
Kó simbol spasa zapadnoga svieta.

Bili smo jaki... Pobudismo zavist,
I zloba ljudi i hudih vremena
Skasti da, od nas učini robove,
Da nam se svaka zbrise uspomena.
I od tad ljuta začese progonošća,
Neharnost crna bila nam je plata,
Nenavist, hinba, mržnja i nasilje,
Stadoše bjesno režat na Hrvata.

Ponajbolji nam oći okušaše
Čemerni kalež te svirepe zloće,
Okovi robstva zavzečaše domot,
Razkórlačene strasti i nizkoće
Tu cvatnu zemlju stvoríše u pustoš,
I nigdje više cvietá da se vine,
Milmirisom da krjeposti i sklada
Ublaži grudi majke domovine!

Razdielíše se sinci jedne majke,
A slabost, razdor dušman jedva čekó,
Da poput zmije medj nje se snijla,

I krasnu zemlju da bi sebi stekó,
Tad usta div i diže barjak drveni,
Da pod njim skupi složne sve Hrvate,
Tad usta Svačić, al Hrvati isti
Plemenit napor smrću mu naptáe.

Zaređaše tad ljeta i vjekovi
Zalobni, tužni, Tomislava kruna
Na tudjoj glavi sjaje, a čemera
Narodnog čaša izpuni se puna.
Bijasmo jaki... al nas sudba zgrabí
Gvozdenim rukam i sve pade niemo;
Nad uspavanim rodóm dušman se je
Opielo, smrtno već pojalí spremó.

Tranija pod težkim svojim kilom
Zdušila svaku iskricu života,
U kvar i mito sve poleglo nikóm,
Na pragu doma zaspala sramota.
U očaju, u ništavilu gorkom
Kresnuše u to dvije zviezde plamne,
Kó žarke zublje u strahotnoj noći,
Da s doma skinu te koprene tamne.

Dva kršna diva na branik su stala:
Zrínoviće Petar i Frankopan Krsto,
I trgnúše se, u olujnom času
Kormilo broda da prihvate čvrsto.
Ognjem slobode sva im duša gori,
Hrvatske spas im ponajpreča briga,

Najveća želja nek je samo slavom
Povjesti njene izpunjena knjiga.

I jurnuše na posó. U njihovim
Velikim, sjajnim očima već prvi
Čarobni zraci slobode su sjali.
Nek padne slobode, nek se tiran smrví!
To bio vapaj junackog im srca,
To bila svjetla podvige im teške,
To bio zavjet, to prisega tvrda
Neukrofile duše im vitezke.

Kó težka mōra prišla im dušu
Nevojla, čama patničkog im roda; —
Kó žarko sunce namíla ih željno
Velebna, dávna, sátrá sloboda,
Pa jednim mahom odlučnim i snažnim
Preziruć smrt i najgorčije muke
Sunuše hrabri, da svom rodóm biednom
Oprostje negvam okovane ruke.

U njinom srcu buktio je požar
Posvećen divnoj, plemenitoj žrtvi,
U njimim dušam plantila je misó,
Pripravni za nju da padnu i mrtvi. —
I radi je misó hjeđa da dozrije,
A žrtva spasom narodu da rodi,
Podmuki demon, zedan krvi njine,
Na stratište ih crnom varkom vodi.

Šibenik, 30. travnja.

Splitško kletalo stalo se bojati brigadi što bi imali raditi mi pravaši prema pravaškim frakcijam u Banovini, kojoj bi se imali približiti itd. itd.

Jalov posao! Mi smo pravaši tvrdoglavci, pa ne damo da nam se nepozvani prče u naš posao. Takovima mjesto je za vratima. Nego ako će, može kletalo nastaviti svoj dosadašnji posao pa se i nadalje obračati svojim savjetima gospodi koja su mu susjedni i srodni; „demokratima“ koji ga već u mnogo čemu poslušaju.

Ta oni u starom i najnovijem radikalizmu tako divno skladaju da bi bila grehota kad ne bi i u buduću međusobno se savjetovali i poslušali.

Parlamentarno izvješće.

Beč, 25. travnja.

Sjednica budžetnog odbora.

Danas je u sjednici budžetnog odbora austrijske zastupničke kuće razpravljena točka, koja označuje dvorske troškove. Tu je uzeo riječ Rusin Okunjevski. Ovaj je naglasio, da mora konstatirati, kako su odnosi između dvora i Rusina ohladnili i to od onoga dana, kad je vladar prije 12 godina odpravio rusinsku deputaciju, koja se je potužila na postupak poljskih oblasti, sa poznatim sudbonosnim riečima: „Sbogom moja gospodo“. Do onda su i Rusini imali povjerenje, sada je taj osjećaj povjerenja za mienila hladnoća. Kralj ne osjeća za Rusine ono, što osjeća za druge narode. Popravak tvrdje Wavel u Krakovu smatraju Rusini pravim iznamljenjem; pitanje univerze u Lavovu tjera ih do očajnosti. Nu uza sve to oni će glasati i ovu točku budžeta, premda težkim srcem. Iz javio, da kralj nije sklon Rusinima, nu trebao bi pitati pravu vodje rusinskog naroda, da li je narod vriedan uvažavanja ili ne, jer vladarovi savjetnici krivo prikazuju rusinski narod pred vladarem.

Ministar predsjednik barun Bienerth je na ove primjedbe izjavio, da mora svakako odbiti predpostavku, da vladar ne poklanja svoje simpatije svim narodima u jednakoj mjeri. A glede restauracije tvrdjave Wavel izjavlja, da se tu nije radilo o ničem drugom, nego da se sačuva jedan historijski spomenik od razpadanja. Ostali opozicionálni zastupnici glasovali su za spomenutu točku budžeta bez primjedbe.

Sjednica financijalnog odbora.

Danas se je financijalni odbor austrijske zastupničke kuće sastao na vijećanje. Bilo je prisutno 26 članova, upravo toliko, koliko je potrebno za izricanje zaključaka. 20 članova bilo je od većine, a ostali su bili od opozicije. Socijalni demokrati, česki socijali i članovi Šušteršičevog kluba izjavljuju, da oni ne pristaju na to, da se konstatira, da je odbor sposoban stvarati zaključke, jer da se većina mora brniti za to, da u odborskoj sjednici bude dosta članova za stvaranje zaključaka. Govornici opozicije su formalno svojim govorima vodili obstrukciju tako, da je predsjednik odbora dr. Urban bio prisiljen konstatirati, da odbor nije sposoban stvarati zaključke. U opozicionálnim krugovima pobudilo je pozornost, što dr. Ploj nije odobravao postupak ostalih opozicionálnih drugova, te se je izjavio protiv ovakove obstrukcije.

Odbor za državne namještenike.

Odbor za državne namještenike držao je danas sjednicu pod predsjedanjem zastupnika Prohaske. Sjednica otvorila je zastupnicima formalnu debatu o vladinoj zakonskoj osnovi nove činovničke pragmatike. Zaključeno je u tu svrhu

sazvati posebnu anketu. Izabran je također i poseban odbor, koji će se baviti pitanjem te zakonske osnove, a u taj odbor od 5 lica zabrani su zastupnici Mayer, Čech, Stransky, Tomaszewski i Goslinčar.

Političke vesti.

Ugarska vlada i narodnosti. Iz Pešte javljaju, da je vlada postavila u dva kotara protiv dosadašnjih rumunjskih zastupnika svoje kandidate, pa se iz toga zaključuje, da će vlada započeti protiv narodnosti žestoku borbu. Kako je poznato, razbio se pakt između grofa Hedervarya i narodnosti, pošto ove nisu primile propozicije, koje im je ministar predsjednik ponudio. Međutim nije nemoguće, da će još u posljednji čas doći do sporazuma. Vodja neodvisne stranke Justh polazi ovih dana na agitaciono putovanje u Sedmogradsku, gdje je pučanstvo u većini rumunjsko, dok su Magjari i Niemci u znatnoj manjini.

Crna gora krajevna? Pogovara se, da će crnogorski knez Nikola povodom svoje 50-godišnjice vladanja, koja će se svečano slaviti u kolovozu o. g. biti proglašen krajem, a Crna Gora kraljevnom.

Odstup predsjednika Fallieres-a. Oporbena štampa bavi se otvoreno pitanjem, kako će se sadanji predsjednik Fallieres zahvaliti na časti predsjedničkoj, koju obnaša bolestan i uz najveće naprezanje. Novine vele, da će predsjednik ove još godine posjetiti departement savojski i Švicarsku, te da će to biti njegovi posljednji službeni posjeti.

Ustanak arnautskih plemena.

Dobro upućeni listovi javljaju, da je kod pobunjenika disciplina vrlo jaka, dok međutim kod turske vojske vlada krajnja neodlučnost. Novi pobunjenici stižu neprestano i njihove čete su već izpunile doline Laha i Drenice, okolinu Lipljana, Peči i Prizreva, Podrimlje; Arnauti iz Ljume grupišu se oko Požarana, a posljednjih dana uzbunili su se opet i gilanski Arnauti.

Računa se, da danas ima pod oružjem 30.000 pobunjenika a na prvu pušku skočit će svi Arnauti iz sjevernih krajeva. Pobunjenici kao da se koncentrišu nedaleko od Prištine, i tu na ulazu u Lab, kao da će biti jedan od prvih i možda sudbonosnih sukoba. Čuje se, kako se samom Turgut-paši čini nedovoljna vojska koju ima, te za to oklieva na udari na pobunjenike; oni pak čekaju da budu prvi napadnuti.

Turska je vojska pošla na Kosovo, pored Stimlja i Godanca, na Ribare pa će odatle k Golešu. Osim ove vojske ima je još u Lipljanu, Prištini i Mitrovici, te je na taj način načinjen jedan veliki, i dosta zbijen lanac oko pobunjenika, koji su se, kako izgleda, okupili oko Goleša.

„Politika“ donosi posebni brzogov, da je borba na Kosovu počela.

Kod Stimlja je došlo do velikog sukoba u kome je palo mnogo mrtvih i ranjenih.

Arnauti su zauzeli kačaničku klisuru. Kosovska vojska je time odsječena od središta. Djakoviću napalo je 5000 Arnauta, a brane ju ukupno tri bataljuna. U Labu je borba — javlja isti list, također očajna.

Konzularni izvještaji iz Skoplja javljaju, da je kod Vrela izpod Crnojeva bila jedna od najvećih borba između vojske i Arnauta. Vojska je suzbijena i pod kišom od taneta arnautskih morala se vraćati u Lipljen. U Ferizovicu su odniei ranjenici.

Turska Vlada je odlučila da uslied porasta ustanka odpošalje u Albaniju još 40.000 ljudi.

Koristi podignuća Carinare na stepen I. reda.

Šibenik, 29. travnja.

Napomenuli smo, koliko se radilo i nastojalo, dok se postiglo, da se ovdješnja glavna Carinara podigne na stepen glavne Carinare Log reda, a danas ćemo predložiti, koje su koristi i prednosti skopčane s tim podignućem na uhar pučanstvu Šibenika, ciele bliže okolice, a dielom i one dalje, poimeance na uhar žiteljima Bosne i Hercegovine, što stanuju nuz granicu naše pokrajine.

Svilena roba, koja je dolazila iz inozemstva, bijaše podložna velikoj carini, a stranka, koja je tu robu trebala i naručivati, morala je do sad takovoj robi označiti kao opredjeliste Beč, Trst ili pak Zadar ili Split, jer su carinare ovih mjesta imale dopust da ocarinuju takovu robu najnižom carinom. Na taj način stranka je morala podvrći se trošku i čekati dugo i dugo carinsko rješenje.

Žive bilke bilo koje vrsti nisu mogle do sad biti ovdje ocarinjene, već su se morale stati u Split ili u Zadar i čekati dok bi ih onamošnji činovnici — dakako bez žurbe — ocarinili, a onda ih opet povratili u Šibenik, tako, da kad bi se vratile poslie tolikog putovanja, poslie troška za poštu i carinu, — ne bi bile

već ni za što, jer bi se obično pokvarile, oštele.

Svi žitelji okolice običavaju upotrebljavati tako zvano mletačko zemljano posudje, najsklo krčmari i težačke obitelji. — Ovu vrst zemljanog posudja nije mogla šibenska carinara ocarinuti nego sa 40 K svako 100 kg, dočim se sada za svako 100 kg. plaća samo 1/20 K.

Ljekarnici udarahu na sto muka sa naručenim ljekarnijama i hemijskim proizvodima. Morali su se podvrgavati ili velikoj carini ili te stvari stati na ocarinjenje u Zadar ili Split. Kadikada je liek žurno trebao za bolestnika, a nije ga se moglo imati nego tekar poslie nekoliko dana.

Sada ljekarnici plaćaju carinu za neke predmete, a može se reći baš za najvažnije, prema njihovoj vriednosti.

Radnici i nadničari u obće moći će s vremenom biti više zaposleni i baš denaturalizacijom masnih ulja, jer će obrtnici, kojih je u Šibeniku dobar broj, pitati posebnom prošnjom kod financijalnog ministarstva dopust, da mogu tu robu denaturalizovati ovdje u Šibeniku, jer je to pripustivo ovakoj Carinari. Po taj način obrtnici će imati veliku korist, a radnici će imati zaslužbe.

Netom se pak izvede uređenje Krke, pođići će se duž rieke, a i drugovdje u kojem mjestu u kopnu nove industrije, imenito tkalačke, za vunu, pamučnu robu, sprtve za ulje i za ribare (vršve) i t. d. a u ovom slučaju prosta tkala od vune, jute i kokosa bit će slobodna od carine. Radnici će imati prilike da zarade, a pučanstvo i obrtnici imat će velike koristi.

Ovo onako u obće rečeno, a napose nije ovdje moguće navesti i iztumačiti sve druge koristi i prednosti nastale Šibeniku uslied podignuća Carinare na stepen I-a reda, jer bi tu bilo dugo pisanje. Tko ima vremena i uztrpljenja, neka pročita novu carinarsku tarifu, koja je baš omašana, pa će se lako uvjeriti, koliko je Šibenik ovom podignućem dobio.

Moramo ovdje iztaknuti ponovno istinu, da Šibeniku ne bi bila još za mnogo i mnogo godina priznata avo blagodat toliko korisnina pučanstvu, da nije bilo neumornog i zauzetnog našeg zastupnika D. A. Dulibića, koji je pune dvie godine i još neprestano radio i nastojao oko ovoga i bio naročito više puta na ministarstvu, dok nije eto postigao što Šibeniku patri.

Dr. Dulibić u savezu s ovim pitanjem ne zaboravlja ni drugu važnu stvar, t. j. da se u Beču odluču na ustanovljenje jednog carinarskog izloženstva kod obće klanice, e da tako jednom za uvijek bude uklonjena nepodobština, koja se ne vidi dandanas nigdje nego samo u Šibeniku, t. j. da se meso mora prevažati u brodovima i u kolima u gradsku carinaru uvijek otkriveno, što je skopčano s tolikim zanovetima i neprikladima iztaknutim već i u ovom listu i na kompetentnom mjestu sa strane naše obćine.

Još ćemo ovom prigodom jednu. Naš zastupnik Dr. Dulibić donio je iz Beča viest, da će ribarima iz okolice kroz kratko vrijeme doći obćine moći predavati sol.

Na taj način siromašni ribar ne će više doživljavati bolni prizor, kad je, kô do sad, više puta morao svoje znojne i krvave trude baciti u dno mora, jer uslied nevremena ili radi velike dalečine, osobito ljeti, ne bi pripjevao da stigne na vrijeme u Šibenik da kupi potrebitu mu sol.

Ne samo sol za ribanje, već će domala istim obćinama biti predana i kuhinjska sol za pučanstvo. Po tome za stalno ne će više trebati, da obitelji iz okolice t. j. iz bližnjih obćina šalju čeljad u Šibenik, da kupe 20 ili 40 kg. soli. dis.

Dopisi.

Makarske prilike i „Narodni List“.

II. Pregledba zapisnika i računa. U prvom našem članku mi smo kazali nešto u obće o žalostnim prilikama u Primorju, kako bi rekao „N. L.“. Mi smo rekli, da se ta žalost ima gledati baš na onoj strani, koju hoće da zastupa „N. L.“ Sada treba da to oćevidnije ukazemo.

Ali kako ćemo to ukazati? To je upravo nemoguće. Antičić je toliko neistina utvrdio, toliko istina izurnuo, da je čovjeku nemoguće to pomisliti. Rek bi, da taj čovjek i u suu misli i radi o izvrćanju, pa je tek tako dospio, da je neistinom punio „Večbit“, „Narodni List“ i svoju poznatu brošuru proti načelniku Klariću. Odgovarati na to neugodno je čovjeku punu briga i posala, a s druge strane, žao nam je davati toliku važnost g. Antičiću i njegovim napadajima, kojim se svak u Primorju smije.

Ali da javnost znade i jerbo je od Antičića zavedena, pa k tomu, da i njegova školska vlast znade, kako odličnoga

člana imade mi ćemo se na to osvrnuti. Pa baš stoga smo uzeli njegovo otvoreno pismo na Matu Klariću.

U tom glasovitom pismu, koje je rek bi i zemaljski odbor uzeo kao suhu istinu, pa je stoga predložio godine i izvide na ovu obćinu poslati, odmah u početku u oči sudara, gdje Antičić priča, kako je on došao na obćinu i zapitao, da pregleda račune od g. 1907. i zapisnik od 17. ožujka, pa kako mu se činovnici izjavili, da ne smiju dati, a on je protestirao i zatražio na zapisnik, pa ta molba da je bila predana prisjedniku g. Pekiću u izočnosti g. načelnika. I jer molba njegova nije bila odmah rješana, on se je odmah povratio do šest dana, t. j. na 21. i pitao je činovnike, je li rješana njegova molba, a oni da su mu odgovorili, kako o tomu ništa nezadnu, pa su ga suviše zamolili, „da se što prije udaljiti iz ureda, jer da bi inače mogli imati neugodnosti.“

Promislimo malo ove posljednje rieči. Misao nu i nepristranu čovjeku odmah se nameće pitanje: zašto su činovnici zamolili, da se on udalji i kakovih se oni boje neugodnosti. Dopustimo da je Klarić zabranio činovnicima, da ne daju Antičiću zapisnika; oni mu ga eto nisu ni dali. Sama prisutnost Antičićeva u obćinskoj dvorani što spada na činovnike? Što bi skrivili načelniku činovnici, kad bi Antičić i još ostao u vijećnici. Ako bi tko skrivio Klariću, skrivio bi Antičić, a ne činovnici.

Ova tvrdnja g. Antičića osvjetljava duh njegov i duh ciele brošure. Mi smo već prije rekli, da Antičić nabaciva svega i svačesa. To se je baš zbio i ovdje. Antičić je, to bacio. Lud je svijet i prevratić će se, a nije ni promišljao, da ljudi baš u toj tvrdnji uvidjaju lisićenje i licumjerstvo.

Pa i to u oči daje, kako se je Antičić odmah oćevidilo. Tim on hoće da on zna sažaljavati i biednog svoga brata iskrnjega. Doista liepa krepost ljubavi prema iskrnjemu. Ali ta ljubav nalaže, da se neocrnjava svog iskrnjega sa blatnim dopisim.

Mi častimo Antičićeva ljubav prema iskrnjemu, ali nam je začudno, zašto ta ljubav nije bila skoro prema vijećniku Laha, nego mu se nalaže, da povratu dug blagajni, kojom Antičić upravlja. Naravno da će Petar donieti obiljeni razlog, nu taj razlog neće vriediti za onoga, koji poznaje okolnosti u Primorju. Nami dake, koji poznajemo Antičića i njegovu humanitarnost, začudna je tako silna i tako brza ljubav prema onim biednim činovnicim. Zar ta ljubav nije ironija, koja prikazuje kao nevoljne prognanike Klarićeve one, koji baš pod Klarićem protivu njemu glasuju?

Možda je ikogom malo pazio na ovaj ulomak Antičićeva otvorenoga pisma, a ipak je taj ulomak jako znaenit, jer otkriva plemenitu sliku g. pisca.

Sada predjimo na stvar. G. Antičić propušta činjenice, koje osvjetljavaju ciele stvar a odmah dolazi na tobožnje zanikanje zapisniku na uvid i računa. Tako biva pitanje racionalnije prikazano, a obćinstvo lasnije zavedeno u bludnju, osuditi će Klarića.

Mi naprovit hoćemo, da kažemo stvar u svom svjetlu, pa stoga tvrdimo, da je podavio nastala opreka i nepouzdanje od strane g. Klarića prema Antičiću i prema Mihotiću, koji je služio samo Antičiću.

U istinu vladali su najbolji odnosi između Klarića i spomenutih dvaju učitelja. Klarić se je pače izrazivao na osobito liepi način o Mihotiću. Istina je, da je Mihotić poslao odreku i motivirao ju, da se odriče zbog svojih zvanih školskih dužnosti. Pošto je Klarić s Mihotićem bio u dobrom odnošaju, stoga ga je i molio neka bi povukao svoju odreku. Odatle sledi, da je i tada Klarić imao dobro mnjenje i povjerenje prema Mihotiću a da je to mnjenje i povjerenje stalo se rušiti prvo sa strane Mihotića. Klarić zbog svoga dobroga srca još to nije bio ni opazio, stoga su i bile takove molbe sa njegove strane za opoziv odreke. I dok Antičić iznosi to kao dokument protiv Klarića, ne vidi, da time sam sebi prste podneće i notira grdno svoga druga, kojim se je Antičić samo poslužio.

A kada je nastalo nepovjerenje Klarića prema Antičiću i Mihotiću? U pitanju zastave u Velikombrdu.

Župnik Barbarić postavio je hrvatsku trobojnicu na veliki stup, neka bi se onaj puk privikao na nju. Neke žlikovci ob noć su stup uništili. Naravno nagovoreni od nekih u Makarskoj, kojim nije ugodna hrvatska trobojnica. Tako je bilo svačije uvjerenje.

Onoga istoga časa obdržavalo se je obćinsko vijeće i na tomu vijeću oštro se je prosvjedovalo protivu takovu barbarskomu činu. Prosvjedovao je i Antičić s Mihotićem, pače Antičić je predložio, da se izruči Barbariću priznanje vieća na njegov rodoljubni čin. Viece je to usvojilo.

Medjutim, taj prosvjed nije bio pučan poglavaru Zupanoviću, jer da se njim njegova gođaja. A na malo dana izlazi u „N. L.“ izjava i Miholića i Antičića, kojom oni osuđuju onaj prosvjed, jer da su bili zavarani. To je nešto čudnovata i nepojmljiva kod ljudi koji znadu što je dosljednost. Naravno, da je na to bilo uvrijeđeno i občinsko vijeće i načelnik Klarić, pa se je moralo u njima uzbuđiti nepouzdanje, videći kako su ta četjad pogibljiva. Tim više, što su oni nešto slična učinili i za Handlove atere.

Ujedno je to bila razlazna točka Antičića od Klarića. Njegova je želja bila posipati demokratsvo po Primorju. Želio je uhvatiti utakovne mreže makarsku občinu. Ali mu je uzaludna želja bila. Makarska občina sa svojim načelnikom nije se htela izneveriti zdravoj hrvatskoj misli. Pa kada je Antičić vidio, da je uzaludno, milom, onda se je i prema občinskom načelniku i prema njegovu vijeću metnuo na stanovite demokratsko, najme da ocimiva, izvrše i tuži.

Sada kada znamo, da je već Antičić jako nepouzdan pošao prema Klariću, moći ćemo stvar bolje razsuditi.

Zašto Antičiću nije bio predan zapisnik na vid. Sam mu je g. Klarić stvar razjasnio. Zapisnik je bio izložen za osam celih dana, pa ga je slobodno mogao i pregledati i prepisati koji je htio. A glede konačnoga računa odgovarao je, da će na svoje vrijeme biti izložen na vid, pa da će i njega moći i pregledati i prepisati. Zašto se nije ovim posluzio Antičić? Nije, jer on nije tražio zapisnik i račun nego zaradi neke svrhe i da može zanovete praviti g. načelniku. Kad bi to morao g. Klarić učiniti Antičiću u svako doba, onda bi g. Klarić morao napustiti sve svoje zvanične dužnosti, a cijelo vrijeme posvetiti kaprici jednoga Antičića, jer nemajuć pouzdanja u tog čovjeka, morao bi sveđer biti s njime pri pregledbi toga za svoju osobnu sigurnost. Pa napokon nije Antičić takva osoba, koliko se svijetu pripovijeda i koliko se on umišlja. Ako je dakle onako Klarić odgovorio, imao je pravo, pa ga je na takvo postupanje i razboritost svjetovata. A dok Antičić hoće, da od toga galamu pravi, dokazuje, da ili stvari nepojmi, ili što je vjerovatnije, hoće da javnost zavarava. Ovdje je pitanje: je li Antičić mogao viditi izložen zapisnik i račune ili ne. Ako je, mogao, a. mogao jest, onda neka muči što to nije učinio, jer je to znak, da on za tim nije ni hajao. Upozorujemo slavno občinstvo na ovu harekinadu učitelja Antičića, koja nije na čast ni odličnom staležu, komu on pripada.

Makarska, na Markovo.

Nakon duge bolesti preminuo na 23. tek. mjeseca preminuo je u Gospodinu naš gradjanin Ivan Marija Vuković, velepodjednici u 79. godini svoj život. Nije svršio visokih škola, nego samo 8 razreda privatne gimnazije u gradu, pod upitvom nezaboravnog i vrlo učenog i mile uspomene preposita naše stolice don Josipa Čabarnica, te se je poslie vaza bavio do zadnjih godina književno. Bez dvojbe moglo ga se ubrajati među najizobraženije osobe u gradu. Osim hrvatskog i talijanskog jezika, dobro je poznao njemački i francuzki, te književnost svih kulturnih naroda. Bio je od početka narodnih borba pobornik naše hrvatske narodnosti i pok. Pavlinović rad njegove kulture i drugih umnih sposobnosti nastojao je da je dva puta zasjeo na načelničku stolicu, i kad je Pavlinović umro, Vuković kao načelnik u Podgorju, na grobištu sv. Tike, pred silnim sakupljenim mnoštvom naroda, držao krasno i ganutljivo slovo o riedkim vrlinama i zaslugama pok. Pavlinovića. Kako bijaše vrlo načitan i darovit, tako je u svojoj mladosti mnogo krasnih i zanimivih članaka napisao o književnim i narodnim pitanjima itd. Obnašao je razne časti kao občinski vijećnik za više zasjedanja, član kot. uč. vijeća itd. Bijaše čovjek mirne i blage ćud i sa svakim vrlo učtiv. Radl njegovih liepih svojstva i dobrote srca bijaše u graduštovani cijenjen. Občina kao svom bivšem načelniku postavila barjake na pol stiepa. Po podne na 5 sati sledit će sjajni sprovod. Milom sugradjaninu vapimo pokoj vječni i laka mu hrvatska zemlja. N. A.

Iz grada i okolice.

Čestit Uzkrz nazivljemo našim čitateljima pravoslavne vjere!

Litija Velikog Petka pravoslavni obavljena je sinoć po liepu vremenu i podpunom redu, i ako su gradske ulice bile uprav poplavljene mnoštvom svijeta. Pri litiji udarala je vojnička fanfara i „Šibenska Glazba“.

Na ovdješnjoj pošti — kao da se u Zadru — baš kroz oklad za to natječu — zbivaju se redovito takove neprilike i manjkavosti krivnjom starije vlasti, da je već strankama i

gradjanstvu zbija dojadilo gledat ih i trpet ih. Jer ima tu još nekog i izrugavanja sa Šibeničkom, a to je ono, što je više prekorilo svaku mjeru. Nedavno se doznalo, da je od ministarstva odobreno povlačenje činovničkog osoblja, i baš da su dodjeljena ovom uredu četiri nova činovnika (mješte 7 njih, što se prema potrebi pitalo.) Od ta četiri nova nije prispio na svoje mjesto nego jedan sam, a u to jedna ženska aspirantkinja, koja je tek položila odnosni izpit. Sada pak vidimo, da u uredu nema ni prvaašnji broj činovnika, jer su se dosadašnji činovnici, njih 3—4, razboljeli, pa promislite, kako mora biti s opremom posala! Mi se ne čudimo ni najmanje, što se činovnici preoberećeni poslom razbaljaju, ali se čudimo i snobivamo, kako poštanska pokrajinska vlast može više dalje s takovim očitim cinizmom zapuštavati i omalovažavati ovaj poštansko-brzojavni uređ. A znamo da u Zadru ima na pošti činovnika i na pretek, da se samo sve vrši i oprema kao na paru, što je inače dobro, ali što mora da bude svudje, a ne samo u Zadru. Bilo bi već vrijeme, da se prestane s ovakim postupanjem prema ovom gradu.

† Josica Dulibić. Našeg zastupnika Dr. Antu Dulibića i njegovu odličnu obitelj zadesila je teška žalost. Preminula mu jučer u Zadru kćer Josica, anđjelak u 3-og godini života, nakon duga poboljevanja. Smrtni ostaci rajnice preneseni su danas skromno amo, da budu pokopani na groblju sv. Ane. Rajnici bila laka zemlja, a ucviljenom otcu i obitelji naše najdublje saučeeće u tuži!

Slaba pažnja na željezničkoj pruzi. Dne 27. o. mj. u 2¹/₂ sata po podne gg. Hinko Balat, C. Puché i glavar Vrpolja vraćali su se kočijom sa jedne sudbene komisije novom obč. cestom, koja ide od drž. ceste povrh Dabra u Perković. Kočija je morala preći preko željezničkih tračnica na dva mjesta t. j. na novoj ob. cesti i povrh Dabra (Krcma Plente). Tu se nalazi čuvarnica br. 2. Osobe u kočiji stajale su oprezne na vlak, ali ne videći od nikud ni dima ni čuvara, i ne čujući zviždanja, proslidile. Kad kočija stigla baš na tračnice kod čuvarnice br. 2, iznenada iza iste dojuri teretni vlak. Od vlaka do kočije moglo je u prvi mah biti jedva 10—15 met. Spomenute osobe u kočiji spopala strava, videći se u najočitijoj pogibelj života. — To je vidio i Pivac Grgo p. Dujma iz Vrpolja, koji je za kočijom pješke išao. Samo Providnosti zahvaliti je, ako je prošlo bez nesreće, i tim ostale spašene 4 osobe, od kojih 3 oči mnogobrojne obitelji. Vlak je jurao baš uz zadnji dio kočije, strogo je, ali srećom tako, da je nije svlao. — Tko pozna onaj položaj može jedino da prosudi, kakva tu pogibelj prieti prolaznicima, najskoli ako željeznica ne zviždi i čuvar ne vrši svoju službu. Nije ovo prvi put, da se tu što ovakva zbija. Stariju željezničku vlast upozorujemo na ovo, e da odredi i razpoloži shodne mjere opreznosti i najvestanija prolaza vlaka, jer inače lako da se požale grozne nesreće.

Šibenska Glazba u udar će sutra jutrom prigodom 1. svibnja vesele koraćnice gradskim ulicama, a po podne u 5 i pol sati u občinskom perlovju udar će po ovom programu: 1. Koraćnica „Hrvatski Sokol“, Vackar; 2. Overtura „Pjesnik i seljak“, Fr. Suppe; 3. Valček. Pozdrav iz Ođjese, I. Cernak; 4. Smjesa Kinetograf u tonovima D. Ertl; 5. Koraćnica, E. Stolc.

Gradjanski salon-orhester počimlje sutra na večer sa svojim najavljenim koncertima. Prvi ovaj koncerat biti će u verandi kavene Dračar Početak u 8 sati na večer. Program će se posebiće dieliti.

Izpitani bojdisar g. Marin Kuzmić, koji se ovdje nastanio pred koje vrijeme, domala će bit providjen svim izpravama za vršenje bojdisarskog zanata, pa kako je vriedan, tačan pospješan i duševan, mi ga našem svijetu toplo preporučujemo.

Vatra u dimnjacima pojavila se u dva dana na dva mjesta i baš na 27. o. mj. u kući g. Vice Šupuka, a na 28. o. mj. u kući Ante Zorića, obe u Varošu. Vatra je odmah dojavljena vatrogasnoj stanici i po vatrogascima odmah i utruta.

Mnoštvo ribe. Van naše luke, a osobito izmedju Krapnja i Rogoznice vidi se množstvo ribe, ali se drži podaleko. Krapljanski ribari uhvatili su jedno 200 glava luka. Ribari srdela ovoj se ribi nevesele, jer im raztjerava bošamare srdjela i skuša.

Ratno brodovlje. Od prošle sriede nalaze se u našoj luci ratni brodovi „Aspern“, „Sallet“, „Blitz“, „Magnet“ i dvadeset torpiljarka visokoga mora. Danas ih sutra dolazi zapovjednik ratne mornarice grof Montecuccoli.

Pokrajinske vesti.

Iz učiteljskih krugova primismo: Sve je grakulno na nas, kao da smo tko zna što skrivili. Bit će zar zato, što smo tako mastno plaćeni za naš lagodni rad. Dakle svi, zastupnici, novine i sve. A najviše se gadja na naše vriedne kolegice. Najprije dr. Machledu u saboru, a poslie

kao članu pokrajinskom školskom vijeću. Neću se baviti ovim pitanjem, jer je isto ožgošeno od novosti, koje istinski ljubi i radi zadi za čast i korist našeg staleža. Žalostno je da se u ovoj aferi opazale priznanice i hvatospjevi dr. M. A. poruge i uvrede našem čestitom kolegi Škarp. Ali na predmet. U Biogradu na moru prohtjelo se igre novinarstva jednom umirovljenom žandar, a sada trgovcu N. Pelicariću, te počeo izdavati glasoviti „Štampu“. To vam je stovarište svih barbarizama, a inače utvaraško-demokratsko-klitkin organet. Izmedju svih ostalih ima ta glasovita „Štampa“ i rubriku „Nastavni vjestnik“, u kojem dvojim da suradjuje koji nastavnik. Pod tim naslovom u br. 7. od 1. travnja t. g. imao jedan panflet pod „Don Hunec od Alkantara i dona“ podpisan od nekog Discolos pardou Dascalos, a naperen proti našim kolegicam. Sadržaj je tako sramotan i nizak, da neima toga, komu se nebi grustilo, kad bi ga pročitao, a čudimo se, kako je to cenzura propustila. Ljudi oko glasovite „Štampe“, ostavite se tog sramotnog posla. Blago ti ga si nama, kad nas može i jedan umirovljeni žandar javno vriedjati.

Ustav. Otvor perivoja u Supetru. Pišu nam: Prvim svibnja biti će u Supetru otvoren javni perivoj „Saska“, gdje se uz uživanje prirode čovjek može zabaviti i različitim igrama, a kako će u istome biti i gostionica također i svakovrstnim jelima i pićima.

Hrvatski Sokol u Selcima na Braču. U nedjelju dne 24. t. mj. sastala se liepa četa rodoljuba občine selcake za osnutak Hrvatskog sokola u onome pitomom kraju. Izabran je i promicateljni odbor izmedju svih Hrvata občine selcake. Milo nam je spomenuti, da se i okolni župnici prizviše u tu plemenitu ustanovu! Istoga je dana poznati širitelj sokolske ideje — br. F. Z. Donadini, predavao o sokolstvu, o stezi, redu i vježbama sokolaškim.

Iz hrvatskih zemalja.

Imenovanje djakovačkog i senjskog biskupa. Službeni list od 25. o. mj. donosi već najavljenia imenovanja djakovačkog i senjskog biskupa, koji glase: njegovu c. i k. apostolsko Veličanstvo blagoizvoljelo je previšnjim riešenjem od 7. travnja 1910. posvećenog biskupa biogradskog i smederevačkog kanonika prvostolnog kaptola zagrebačkog i generalnog vikara dr. Ivana Krapca, premlitostvo imenovati biskupom biskupije bosansko-djakovačke i sriemske. Njegovo c. i k. apostolsko Veličanstvo blagoizvoljelo je previšnjim riešenjem od 7. travnja 1910. posvećenog biskupa helenopolskoga, kanonika štoca senjskoga kaptola, kaptularnog vikara i apostolskog protonotara Roka Vučića a premlitostvo imenovati biskupom kanonički sjedinjene biskupije senjsko-modruške.

Novi karlovački načelnik. Na 25. o. mj. je novoizabrano gradsko zastupstvo u Karlovcu obdržavalo prvu svoju skupštinu, u kojoj je izabran novi gradonačelnik. Od 30 predanih glasovica, predano je 29 za dra. Božu Vinkovića, odvjetnika i narodnog zastupnika. Novoizabrani gradski načelnik obćeo je u svom programnom govoru, da će kao član hrvatskoga sabora svim silama poraditi oko proširenja gradske autonomije.

Frankopanski grad. Kraljevici u hrvatskim rukama. „Riečki Glasnik“ javlja: Doznajemo iz pouzdana izvora, da je frankopanski grad u Kraljevici spašen hrvatskom narodu. Što nije pravodobno učinila hrvatska vlada, što nije učinilo društvo za diionice, to je učinio jedan čovjek, jedan patriota G. Marko Juhn, velepodjednici iz Požege, koji boravi u hrvatskom Primorju. Polazeći parobrodom mimo Kraljevici, oko mu zapne na liepi historički frankopanski grad, o kojemu je u novije vrijeme mnogo po novinama pisano baš radi luka, što je prešao je g. Juhn, kako bi ovu svetinju odkupio. Mislilo mnogo, i napokon odlučio se, da od najnovijega gospodara odkupi ovaj grad. Odlučeno učinjeno. G. Juhn kupio je ovih dana frankopanski grad i ponudio ga hrvatskoj vladi za 40.000 kruna jeftinije, nego li njega stoji a hrvatska vlada, kako čujemo, ponudu je ovu prihvatila i tako u frankopanskom gradu neće se šepiriti tuđinac, jer je isti uz veliku požrtvornost g. Juhna sačuvan hrvatskom narodu.

Priposlano.*)

Štapanu Bodulu

u Prvič-Luki.

Da te još bolje pred javnosti prikažem, na tvoju, u „H. R.“ br. 431 t. g. meni „priposlanim“ nedostojno upravljena predbacivanja, odgovaram: Dopisnik „Slobode“, nisi u istoj, o tvojem nemimom „agitovanju“ tiskanim vjestima, do danas nieszam. Tvoja malenkost, bolje opakost, nezabrinuje me ni malo. Naprotiv moj podnesak upravljen „Dalmatiji“, uslied kojeg ti se izmaklo opravništvo iste u Sepurini, zavrtilo ti je mozdjanima. Postigao si opravništvo? Da, poniznim moljenjem i prosjačenjem!

*) Za sadržaj uređ. ne odgovara.

Pak? Izgubio si brzo i tu milost! Nieszam u stanju da išta postignem? Valjda opravništvo? Nieszam se za to nikome molio. Mojim spomenutim podneskom išao sam jedino za tim, da se urede ovamošnje nikakve parob. prilike i oslobodi ovo mjesto od nemira. Ja bez tog opravništva mogu živjeti, da ga pak imam, imao bih ga gdje namjestiti, a ne kao ti i današnjim opravnik, na javnim ulicam i pod kišobranj. Ja, stvarni delinkvent! u affairi Draganih! Taj izraz možeš primieniti tvom gosparu „S.“, jer to je onaj, koji je tu affaru, inače proti svom kolegi, izazvao. Uzveličavaš se, da si podigao seljane na svadje i parlanje, a to: da ustanu na obranu onoga što su „vaši djeđovi“ tobože „jednom uživali“ a moji stariji, ne „frajama i mitom“, već gotovim hiljadama i bilježničkom pismom kupili. Ugledaj se dobro u uspeh tog glupog parbanja i pohvali se što si dobio? Vječiti poraz! Koristi me „falsim punomoćnicam“, dok se ja tom „izbornom igrom“ s kojom sam, za sveta hrvatsku stvar, proti ondašnjim talijanaškim tiraniji, još u 17-toj godini života, bio pripravan vlastiti život zrtovati, ponosim i dičim! Javni glas o tebi drukčije sudi. Kišiš se „umir. oruž. stražmeštrom“, dok si radi iznemirujuće narav bio prisiljen, kroz kratko vrijeme tog službovanja, presvući „zandarsku bluzu“ i mjesto ribarskog „kroka“ s kojim si se u mladosti pripašivao, nasukao si na sebe „lacmanski veladun“ misleć da si s tim postao kojekakvi ministar.

Nazivlješ me „Kuljom“ inače čisto hrvatskim pridjevom, kojega sam od mojih roditelja iz same dragosti kao maljušan u kolievici u amenet nasliedio. Pod tim pridjevom poznat sam ti dobro, pa čemu si se ustručavao označiti me imenom, već želiš da to sam dopišem? Bit će za to, da ti mojim imenom ovaj „testamentari“ koga si od mene želio, u javnosti, bolje potvrdjen bude.

I za to evo ti moza imena, ali jednom za uvijek:

Sepurina, 17. travnja 1910.

Ivan Mišurac, trgovac.

Razne vesti.

† Björnson umro. Na 26. t. mj. umro je u Parizu poznati norveški pisac i prijatelj našeg naroda Björnsterne Björnson. Ova kratka viest naći će tužnog odjeka po čitavom svijetu, u srcu svakog kulturnog čovjeka. Poslie duge i teške bolesti zaklopio je oči veliki pjesnik i prijatelj norveški, siedi i proslavljeni Björnson, prijedjelj pravde, branitelj istine i uvaženi za govornik slobode svojega i svih naroda, naročito onih, koji snose jaram težkoga robstva. Umro je slavni tuđinac, koji je svoj moćni glas podigao i za nas, potlaćene i od tuđinaca izrabljivane Hrvate. I zato će tužna viest o smrti Björnsonovoj kod nas naći na još tužniji odjek, što, na žalost, u tuđem svijetu imamo malo prijatelja, osobito malo u ljudima, kakav je bio veliki norveški pjesnik. Pokoj mu i slava!

Reforma koledara dovršena. Mjeseca lipnja ove godine sastali će se u Londonu internacionalni kongres svih trgovačkih komora ovoga svijeta, da viečaju u reformi koledara, koja se okolnost naročito u trgovačkom svijetu pokazuje sve nužnijom. Osnova, na kojoj se temelji ova reforma ide za tim, da se jednako i za svaku godinu jedanput za uvijek ustanovi dan, na kojega će svake godine pasti Uzkrz. Poznato je svakomu, kako naročito trgovci štetaju uslied nestalnog ustanovljenja uzkrza, budući taj blagdan svake godine mienja dan, na kojega padne, tako je ove godine bio već u ozujku, dočim prošle godine tek koncerat travnja. Da se tome predusretne, odlučeno je izmedju mnogih drugih prihvatiti sledieću osnovu reforme koledara, koja posjeduje prednost, da je vrlo zgodna i jednostavna i da si je svako diete već u pučkoj školi može lahko zapamtiti. Evo te osnove: Cijela se godina razdieli u četiri jednaka četvrgodišta, svako od 91 dan što čini ukupno 364 dana, 365 dan je nova godina, te ostane izvan mjesecnoga računa. Prva dva mjeseca svakog četvrgodišta imadu po 30 dana, a treći 31 dan. Prestupni dan (336) dolazi svake godine u sredini godine to jest izmedju 31. lipnja i 1. srpnja, također izvan mjesecnoga računa. Prema tomu imala bi godina sledieći oblik: Nova godina, 1. do 30. siječnja, 1. do 30. veljače, 1. do 31. ožujka, nadalje trvanj 30., svibanj 30., lipanj 31., u prestupnoj godini prestupni dan, srpanj 30., kolovoz 30., rujanj 31., listopad 30., studeni 30., prosinac 31. dan. Ako bi se s ovom razdielbom godine započelo već iduće godine 1911., koja počimlje sa nedjeljom, tad bi ova godina uvijek pala na nedjelju, a 1. siječanj na ponedjeljak (izuzev izpravak nakon 3600 godina). Prema tome pali bi svi prvi dani svakog četvrgodišta na ponedjeljak, dakle 1. travanj, 1. lipanj, 1. listopad, a svi zadnji dani svakog

četvrtgodišta, dakle 31. ožujka, 31. lipanj, 31. rujan i 31. prosinac pali bi na nedjelju, 1. veljače, 1. svibanj, 1. kolovoz i 1. stud ni pali bi uvijek na sriedu itd. — Usled ove reforme pao bi Uzkrš redovito svake godine na dan 7. travnja, pak bi ovako bio ustajen na jedan te isti dan, što bi odgovaralo i krkvi i današnjim zahtjevima moderne trgovine, prometa i običega života.

Koliko novaca dolazi iz Amerike. Po zadnjem izvještaju kongresa u Washingtonu, evropski izseljenici iz Saveznih Država Sjeverne Amerike pošaljju godišnje ogromnu svotu od 1.375.000.000 kruna. Biva: U Italiju 85 milijuna dolara; u Austro-Ugarsku 75 mil. dolara; u Rusiju s Finskom 25 mil. dolara; u Englezku 25 mil. dolara; u Švedsku, Norvežku i Dansku 25 mil. dolara; u Njemačku 15 mil. dolara; u Grčku 5 mil. dolara; u Balkanske države 5 mil. dolara; u Japan 5 mil. dolara; u Kitaj 5 mil. dolara. Izvještaj kaže, da u Saveznim Državama imade 2300 osoba, koje drže nepriznane bankarske zavode, da spekuliraju radničkim novcem, radi čega više puta radnici zapiaču, kao što se dogodilo i prigodom kraha Frank Zoti-
a.

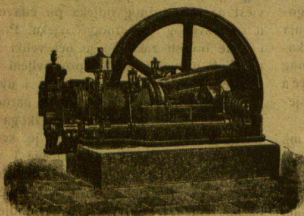
Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Josip Drežga.

Zahtjevajte cjenike i prospekte!

Zecevi dobro ugojeni u težini od 15 klg. uz cieniu od 5 K napried. Mlade životinje 1-50 K.

Svjetiljke koje same plin radjaju, gore 80 puta jače od svieće. Potrošak goriva 2 filira za sat. Ciena po-
čam od 7 K napried.

H. Schwab, Wien, Wimmergasse Nr. 1.

Izključivo glavno predstavnništvo, kamo valja upravitii sve upite.

Kuća Gutenberg,

EMANUEL KRAUS.

Tehnički bureau Trst, via Cecilia, 18.

Zahije vajte cjenik bezplatno i bez poštarine. Dopisivanje hrvatski.

KOMET!

— najsvršenija žepna sprava.

služi kao svjetiljka, je sprava za užeći cigaretu, služi za razsvjetlu stuba, hodnika i konoba, je jedan ures pušačeg stola, je sjegurani-u uporabi, ne smije da tali u'njednoj kući, zamjenjuje žigice a u uporabi je jeftiniji, je čist jer se s njime izbjegava bacanje izgorenih žigica.

Dobiva se u drogeriji:

Vinka Vucića.

Naručbe se šalju pouzecom ili ako se novac unapried pošalje.

Hrvatske narodne poslovice

uredio V. J. Skarpa, ciena knjizi broširano K 5—, a uvezano K 6—, nabavlja se kod „Hrvatske tiskare“ u Šibeniku i u svim knjižarama.

Najbolji namještaji snage

kao što:

motori na plin (gas), benzin, žestu, kameno ulje, surovo ulje za obrtničke, poljodjeljske i električne namještaje snage.

Namještaje na mrsavi plin (Saugmilage) prodaje

Draždjanska tvornica motora na plin

(A. G. Dresdener Gasmotoren-Fabrik Moritz Hille, Dresden)

najveća specijalna tvornica srednje Evrope.

Nikad više!

vanje liepe, mekane i njezne kože. Komad drogerijama i trgovinama parfimerije itd.

ne promjenjujem sapun, od kada Bergmanov „Steckenpfeifer Lilienseife“ (zaštitni znak: Konj na palici) od Bergmann-a i drug. u Tešnju na Labi upotrebljujem, jer je taj sapun najplivisnji od svih medicinalnih sapuna proti koj-
noj bolestii (sunčane pjege), kao i za pospiješ-
stoji 80 filira, a dobiva se u svim ljekarnama.

Pozor! Kod podružnice za Trst, Jstru i Dalmaciju

ulica Galatti br. 14

Gospodarske sveze „Ljubljani“

može se dobiti uz najpovoljnije cienie i uvjete svakovrstnog dobrog i svježeg živeža, brašna najglasovitijih mlinova, te krumpira, zelja, graha i umjetnih gnojiva.

Tvrđka je od novog ljeta uvela škont od 2%, na svu robu bez razlike, za fakture izplative kroz 30 dana, a to da olabkoti trgovcima knjigovodstvo.

Podupirati Gospodarsku svezu, patrioitična je dužnost svakog našeg trgovca. Cienike i uzorke šalje se badava na zahtiev.

Svoj svome!

Ravnatelj i vodja:

S. H. Škerl, Trst.

19.11.

Mreža (ribarskih)

bogato skladište kao i zastupstvo od prvih svjetskih

tvornica mreža od pamuka

prve zajamčene vrsti. Ciena umjerena

Juraj Gamulin

17-20 u Jelsi (otok Hvar, Dalmacija)

Hrvati i Hrvatice, pomozite družbi sv. Cirila i Metoda!

Objava.

Čast mi je javiti p. n. občinstvu, najskoli trgovcima i obrtnicima, da sam nau-
mio doskora otvoriti ovdje prvu ovakove vrsti na našem jugu.

Tvornica papirnatih vrećica za trgovačku porabu.

Na to sam se odlučio i s razloga, što se je dosle iza ovakove stvari moralo naše občinstvo obračati van pokrajine i podupirati svojim novcem tuđa poduzeća.

Moja tvornica papirnatih vrećica bitii će uređena sasvim po zahtjevima moderne tehnike i bitii će snabđevana sa onim raz-
nolikim materijalom, što zasjeca u ovaj obrt.

Prama tomu očekujem, da ću u ovom pod-
hvatu bitii izdašno podpomozhen t. j. pojačan cijenjenim naručbama iz svih zemalja, gdje je našeg naroda.

Šibenik, 21. listopada 1909.

Ante Zorić

trgovac i posjednik.

48

Lahka zaslužba za svakog.

4 do 10 kruna

zaradi dnevno kroz prodaju jednog za svako neobhodno potrebitog predmeta. Šaljite Vašu adresu uz k tomu priloženih 75 filira u poštanskim biljegama i dostaviti će Vam se uzorci i prospektii.

Tvrđka F. P., 208 Beč, VII. Mariahilferstrasse 76.

8-13

Prva parna tvornica za bojadisanje, pranje i kemičko čišćenje odjela na suho

M. DOMIĆA
Split, br. 355.

Primaju se odjela za kemičko čišćenje kao: obična, uresna, za šetnju, kazalište i plesove. Osim toga: zaslone, prostrace, rukavice od kože itd., razumije se sve u cjelini čisti se sa

strojem „UNIVERSAL“.

Isto tako parno bojadisanje gore navedenih predmeta.

Preporača se svakome oro zgodno i korisno poduzće.

Za Šibenik prima i predaje:

JULIO RAGANZINI

Glavna ulica.

Važno za svakoga!

Gustav Marko

Trst

Telefon br. 1930.

Centrala: Via Giulia br. 20.

Telefon br. 1930.

Tekući račun sa podružnicom Ljubljanske kreditne banke.

Veliko skladište stakala prostih, apaniranih i za ures.

Veliki izbor predmeta za ljekarne, drogerije, porculansko i zemljano

sudje, ockaline, staklarije, svjetiljke itd.

Velike količice naročitih stvari u ockalini, porculani.

Cienie umjerene koje se ne boje utaknice.

Na zahtiev šalju se cienieli badava.

Dopisivanje u hrvatskom jeziku.

Pomenuta tvrđka, jedina svoje vrsti u Trstu, preporučuje se svim našim trgovcima.

26.11.